

τὸ λαμό. Ἐλπίστε τὸ στόμα σου, παιδί μου, ἔργα κατὰ τὸ φῶς. Ναι ἔτσι... Κλείσε τὸ στόμα... Κι' ὁ λαμός δὲ φαίνεται νὰ ἔχει τίποτα.

— Ἀχ γιὰτὶ....

— Στάσου μιά στιγμή νὰ συλλογιστῶ... Παιδί μου, γιὰ πῶς μου, τί αἰσθάνεσαι, γιὰτὶ δὲ μιλᾷς ;

— Δὲν ἔχω τίποτα νὰ πῶ.

— Σὰς βεβαίῳ, κυρία Λεβαντόγλου, εἶπε ὁ τίμιος ἑμπορος, δὲν πρέπει νὰ πάρεις αὐτὸ τὸ ὄραμα.

— Γιατί ;

— Γιατὶ δὲν πηγαίνει, νομίζω, μὲ τὸ χρώμα σας.

— Ὅ δὲν πειράζει. Τὸ χρώμα τὸ ἀλλάζω.

— Τί διαβάσεις ἀπ' αὐτοῦ ; Τί εἶδος βιβλίου εἶναι ;

— Εἶναι νὰ εἶναι βιβλίο, ποὺ δυὸ ἀγαπήθηκαν, κι' ὕστερα ἀπὸ πολλὰ παντρεύτηκαν κι' ἔζησαν καλὰ ὅλη τους τὴ ζωή.

— Ἀ κατὰλαβα, παραμυθὶ διαβάσεις.

— Χαίρουμαι ποὺ σὲ ξαναβλέπω. Θυμοῦμαι ποὺ σ' ἀπάντησα πέρυσι μὲ τὴν ἑραβωνιαστικιά σου στὰ λουτρά... Ὑποθέτω, παντρεύτηκατε ἀπὸ τότε.

— Ναι, παντρεύτηκαμε, μὰ δὲ ζοῦμε μαζί.

— Γιατί, τί πάθατε ;

— Τίποτα. Νά, ἐγὼ παντρεύτηκα ἄλλῃ γυναίκα, κ' ἐκείνη ἄλλον ἄντρα.

Κυρία Κικὴ, πῶς γίνεται καὶ καθὲς φορὰ ποὺ μπῶ στὸ μαγεριὸ βρισκῶ κάποιον πυροσβέστη ἐκεῖ μέσα ;

Κικὴ. Δὲν ξέρω, κυρία... ἴσως γιὰτὶ φορεῖς γόδες/δύχως τακούνια.

Τοτός. Δὲ μοῦ λές, Λελέ, τί θὰ ἔκανες ἂν κανεὶς σάφινε καμιά μεγάλη περιουσία ;

Λελές. Τίποτα.

— Παῦλο, Παῦλο, ζύπνα... Κλέφτες μέσα στὸ σπίτι..

— Τί ; Πῶς ; τὸ ξέ (γασμουριέται) ρεῖς ;

— Τοὺς ἀκούω, τοὺς ἀκούω.

— Μὴν πιστεύεις πάσαντα ὅ,τι ἀκούς (ξαντροχαλίζει).

Ἡ παιδεία πρέπει πρῶτα νὰ δίνει τοῦ ἀνθρώπου χαραχτήρα (ἀλήθεια, παληκαριά, πατριωτισμός), καὶ ἔπειτα παιδεία.

Ἐλένη. Ἀν κανένας σὲ φιλοῦσε στὸ ἓνα μάγουλο, πές μου, θὰν τοῦ γύριζες καὶ τ' ἄλλο ;

Μαριγώ. Θὰ προσπαθοῦσα σὰν καλὴ χριστιανή... μὰ φοβοῦμαι τὸ στόμα μου θὰ βρεθῇ στὴ μέση.

Ἀντρας ποὺ πειθεται δίχως νὰ θέλει εἶναι πάντα τῆς ἴδιας γνώμης ; γυναίκα ποὺ πειθεται χωρὶς νὰ θέλει εἶναι παραμυθί.

Πληροφοροῦμαστε πῶς ὁ κ. Χατζιδάκης βρῆκε τρόπο νὰ μὴν ἀναγκάζεται νὰ καταπίνει τὰ λόγια του, δηλαδὴ νὰ κρατᾷ τὸ στόμα του κλειστό. Εἶναι ἡ πιὸ ωφέλιμη τοῦ ἀνακλίσου.

Ο ΡΕΦΕΝΕΣ

στε μὲ χωρὶς νὰ κυττᾷ τὸ τί ἀξίζω, γιὰτὶ ἀλλοιῶς ἐγὼ δὲν ξέρω ποὺ θὰ χτυπήσω γιὰ νὰκουστῶ. Κι' ὅπως φοβέρισε, ἔτσι κ' ἔκανα. Ἐσυρε μιά σκουριασμένη σακαρίκα, ἔγραψε δηλ. τὸν Ἰουλιανὸν τὸν Παραβάτη, ἓνα δράμα σαχλό καὶ ἐλεεινό, ὅπου σὰν καμὴλα μέσ' σὲ μιά Σαχάρα ἰδεῶν ξαναμάσσησε τις ἐξυπνάδες τοῦ Βολταίρ καὶ βγῆκ' ὁ ἀδόξοφος δίχως ντροπὴ νὰ μᾶς κηρύξῃ πῶς προτιμᾷ τοῦ Μουχαμέτη τὴ θρησκεία ἀπὸ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Ἐνας φοιτητὴς τότες, ὁ Ν. Ἀμβράζης, λογικώτατα μ' ἓνα βιβλίο του ἔβαλε στὴ θέση του τὸν κύρ Κλέωνα, μὰ ποῖος τὴν ἄκουσε τὸ φτωχὸ φοιτητὴ ; Ὁ κύρ Κλέωνας ἦταν τότες σ' ὅλη του τὴν ἑρπυστική θόξα καὶ δὲν εἶχε νὰ φοβηθῇ ἀπὸ παιδάριον. Καὶ νὰ ὄητε ποὺ ὀρθὰ κοφτὰ ὁ φίλος εἶχε κηρύξῃ πῶς ἂν δὲ μ' ἀπορῆν νὰ δοξαστῇ ἀλλοιῶς, θὰ πᾶρῃ τοῦ Ἡρόστρατου τὸ δρόμο. Δὲν τὸ πιστεύετε ; Μπορεῖτε νὰ πεισθῆτε σκαλίζοντας τὸ περιοδικὸ «Πανδώρα». Βιογραφεῖ ἐκεῖ μέσα ὁ Κλέων Ραγκαβῆς τὸν ποιητὴ μας Ἀθάν. Χριστόπουλο καὶ τελειώνει λέγοντας μὲ τὴν ὑπογραφή του : τὰκόλουθα :

«Οὕτως ἔζησε καὶ οὕτως ἀπεβίωσε ὁ Ἀνακρέων τῆς νέας Ἑλλάδος, οὗ τὰ ἔργα οὐδέποτε θὰ ἀποβιώσωσιν... Εὐτυχὴς ἐκεῖνος ! Κατάρθωσε ἑαῦν, ὅ,τι μόλις εἰς κατορθοὶ ἐν μυρίοις εἰς τὴν γῆν ταύτην, νὰ μὴ παρέλθῃ ἡ μνήμη του μὲ τὰς ὀλίγας ὥρας ζωῆς, αἵτινες τῷ ἑδότησαν» νὰ μείνῃ κἄν ἡ σκιά του ἐν τῷ κόσμῳ ὅταν αὐ-

ΨΥΧΑΡΗ

ΖΩΗ ΚΙ ΑΓΑΠΗ ΣΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΝΟΣ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΥ ΡΟΜΠΙΝΣΩΝΑ *)

Πῆγε νὰ γυρίσῃ πίσω, στάθηκε ὅμως μιά στιγμή, κοίταξε τὴ θάλασσα. Μπρὲ παιδιά ! Τί μάγισσα ποὺ εἶναι ἀφ' ἑκείνου ! Καὶ νὰ τὴν εἶχατε μπρὲς στὰ μάτια σας, σὰν τὸ Γιάννη, μὲ τὰ νερά της, νά, σωστὸ ἀτλάζι, ὕψος μονάχο, ποὺ ἀντανάκωνε κίχλας τις πρασινάδες τοῦ Νησιού, ποὺ στὸν κρουσταλλένιο της τὸν πάτο ξάνοιγες καὶ κάτ' ἐκεῖ κόκκινα κόκκινα φίκια. Καὶ κολύμπι νὰ μὴν ἤξερες, λαχτάρα θὰ σ' ἐπίανε νὰ βουτήξῃς, ὅχι νὰ μὴ λαχταρήσῃς ὁ Γιάννης, ποὺ εἶτανε καὶ κολυμπηστὴς πρώτης τάξης.

Γδύθηκε, κάθισε μάλιστα νὰ βγάλῃ καὶ τὰ παπούτσιά του, σὰν περατῆρ πρῶτη φορὰ ἀπὸ τὰ προφῆς, πῶς τὰ εἶχε ἀρραβωνήσει ἔχοντας ἐκεῖ κάτω στὸν κάμπο, κοντὰ στὸ κούφιο τὸ δέντρο.

— Ὅσο καλὴτερη ! Βουτοῦμε πῶς γλήγορα !

Βούτηξε, κολύμπησε σὰν τὸ ψάρι, μὰ ὅχι καὶ πολὺ μακριά, γιὰτὶ κολυμπώντας ἀλλόγῃ, δὲν ἔβλεπε τὸ Νησί του καὶ τοῦ φάνηκε ἄξερνα σὰ νὰ μὴν εἶχε πιά γις πουθενά. Ὅταν εἶδε στὸ γυρισμὸ τὰ κρογιάλι, κολύμπησε μ' ὅλο τὸ κέφι, ἔκαμε μιά δυὸ βόλτες, θέλησε νὰ βγῇ λίγο παρέκει ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ βούτηξε, γιὰτὶ θάρρυνε πῶς εἶτανε πιὸ ῥηχὰ τὰ νερά, κ' εἶταν ἀλήθεια. Πάτησε, στάθηκε ὀρθός, ἡ θάλασσα τοῦ ἐρχότανε ἴσια μὲ τὸ λαμό. Πῆγε νὰ προχωρήσῃ. Ἀδύνατο ! Τὰ πόδια του πιασμένα γερὰ, σὰ σφιχτοδεμένα. Μήτε ὀμπρὸς μ' ἔβλεπε νὰ τραβήξῃ μήτε πίσω. Συλλογίστηκε μπᾶς καὶ τὸν ἔπιασε ἡ κανένα ζωὴ ποῖος ξέρε ; καμιά Νεράϊδα τοῦ γιολοῦ. Προσπάθησε ἄλλη μιά. Τίποτος ! Καλὰ ποὺ δὲν τᾶχκε, γιὰτὶ παρὰξένο διόλου δὲ θάτανε νὰπομνησθε ξερὸς ἀπὸ τὸ φόβο. Εἶπε νὰ δῇ τί τρέχει. Ἐσκυψε, ἔψαξε ὡς κάτω μὲ τὰ χέρια του. Κατὰλαβε ! Μὰ ποὺ νὰ τὸ βάλῃ τέτοιο πρᾶμα μὲ τὸ νοῦ του, προτοῦ κοιτάξῃ ; Ὅζω ἀπὸ τὸ χῶμα τῆς Σάντα Κλάρας, ἔβγαίναν ἴσια μὲ καὶ κάτ' ἐκεῖ γιγαντένιος ἐνὸς δέντρου τῆς κορφοῦλας. Κ' ἔτσι ἐμπλεξε.

(*) Κοίταξε φύλλο 96.

Σὰν ἐμπλεξε καὶ ἄρχισε νὰ ντύνεται στὰ κρογιάλι, τὸν πῆραν οἱ στοχασμοί.

— «Ἀλλοιῶτα δὲ τὰ πράγματα εἶδ' ! δὲν ξέρε ; κανεὶς τί βρίσκει καὶ τί δὲ βρίσκει».

Θυμήθηκε τότες μὲ τί σκοπὸ ἦρθε ὡς ἐκεῖ. Γύρεβε κρεβάτι καὶ ἀποκκούμπι γιὰ τὴ βροχή.

— «Νὰ μὴ βαστοῦσε, λεί, ἡ αἰώνια ἀφ' ἑκείνου καλοκαίρι, δὲ θὰ λουζόμουν καὶ δὲ θὰ τὴν πάθαινα».

Τόλγες τώρα, σὰ νὰποδαρῆθηκε πιά τὴν παντοτεινὴ καλοσύνη. Θὰ μοῦ πῆς, καὶ στὴν Ἀξιά γελᾷ μὴνες καὶ μὴνες ὁ οὐρανός. Μπορεῖ, μὰ δὲν εἶτανε στὴν Ἀξιά.

Κατέβηκε πρὸς τὴν ἀμμουδιά τὴ δική του καὶ καὶ ποὺ ἔστριβε ἡ κορφοῦλα, τοῦ φάνηκε σὰ νὰ εἶδε ἴσα ἴσα ἐκεῖνο ποὺ ἤθελε. Δηλαδή, δὲν τὸ εἶδε ἀμέσως, γιὰτὶ στὴ Σάντα Κλάρα, τοῦλάχιστο ἔτσι ἔμοιαζε, δὲν ἔβρισκε τίποτα κανεὶς ἐκεῖ ποὺ τὸ γύρεβε καὶ τόδρισκε κάποτες ἐκεῖ ποὺ δὲν πῆγαινε ὁ νοῦς του νὰ τὸ γυρέψῃ. Ἐπρεπε πρῶτα νὰ σκουτάψῃ ὁ Γιάννης, γιὰ νὰ καταλάβῃ πῶς ἔπεφτε σὲ κρεβάτι λαμπρό. Τί τὰ θέλετε ; Ὅλα στὸ Νησί τᾶφρνε ἡ τύχη, ὅπως τῆς ἔστρεψε. Ἀσυνήθιστος ὁ τόπος ; ἀσυνήθιστος κ' ἡ ζωὴ. Ὅλα σὰν καινούρια καὶ σὰν ἄλλο κοτα.

Λοιπόν, τὴν ὥρα ποὺ γύριζε ἀπὸ τὸ μπάνιο καὶ ἀπαιτιζότανε μάλιστα μὴ βλέποντας μήτε σπηλιά μήτε κούφιο δέντρο μήτε τίποτες, ἀνέβηκε στὴν κορφοῦλα του προτοῦ τραβήξῃ παρέκει, νὰ ψάξῃ καὶ ἄλλο. Εἶχε φτάσει ὡς τὴ μέση τῆς κορφοῦλας εἶταν ἴσα ἴσα τὸ μέρος ποὺ ἔστριβε πίσω μεριά, ὅχι τὸ μέρος ποὺ πῆγε ἀπάνω, σὰν τὸν ξεβρακάρισαν οἱ συντρόφοι. Τὸ μέρος ἀπὸ ἀνέβαινε πῶς πολὺ ἀπὸ τῆς ἄλλης, μὰ εἶτανε καὶ πολὺ ὠραιότερα ; παντοῦ πρασινάδα, καὶ πηχτὴ πηχτὴ. Τὴν κοίταξε ὁ Γιάννης ἀπὸ κάτω λίγο πῶς ἀψηλὰ ἀπὸ καὶ ποὺ τέλειωνε ἡ κορφοῦλα καὶ ἄρχιζε τὰ κρογιάλι, κάνοντας ἀκόμη δυὸ τρία βήματα, βρέθηκε σ' ἓνα κατατόπι ποὺ εἶταν ὁλόγιστο κ' ἔμοιαζε σὰν ταράτσα μικρή. Στὴ μιά τῆς ἄκρῃ, ἓνα

τὸς θὰ εἶνε ἄλλου, ἢ δὲν θὰ εἶνε πλέον ἑνὸς πάντοτε τὸν Ἡρόστρατον, καί, ἂν ὁ τροχὸς τῆς τύχης οὐδέποτε μὲ φέρει πρὸς τὸ ἄνω μέρος τοῦ κύκλου αὐτοῦ, μὲ φαίνεται ὅτι ΘΑ ΚΑΤΑΦΥΓΩ Εἰς ΤΟΝ ΙΕΡΟΣΥΛΟΝ ΔΑΥΛΟΝ.

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ».

Ὁ καυμένος ὁ Ραγκαβῆς ! Ἀπὸ τὰ νειῶτα του εἶχε τις ἑρπυστικές διαθέσεις κ' ἄφ' ὅπου εἶδε κ' ἀπόειδε πῶς δὲ θὰ δοξαστῇ ἀλλοιῶς, πῆγε νὰ κἀν συντροφιά μὲ τὸν Ἰουλιανό. Τόλγες ἡ κρεβούλα του ! Μὰ ποῖος ξέρε ἂν ἐκεῖνο ποὺ λείε τὸ ποίημά του «Ἀλλοτε» μὲ τοὺς ἀκόλουθους στίχους :

Ἀπ' ἡλθον κρύφα. Σώφρονε ὁ κόσμος νῦν μ' ὀδρίσκει ἀκάματον τὸ συνεῖδες ἐμὲ πλὴν κατατρώγει, οὐδέποτε ὁ ἐν ἐμοὶ φωλάσας σκώληξ θνήσκει καὶ κατ' ὀνείρους κάτωχρος μοὶ μειδιᾷ παιδίσκη καὶ διαρκῶς οἱ ἔσχατοι αὐτῆς ἤχουσι λόγοι, ποὺ δὲν ταυρίζουν καθόλου σὲ στόμα Ἀποστάτου, ποῖος ξέρε ἂν δὲν τὸ ξαναεἶπε ὕστερα ἀπὸ τὸ κούφιο τοῦ ἀποστατικὸ βρόντημα ;

×

Ἀλήθεια εἶνε νὰ λυπᾷται κανεὶς τέτοιον ἄνθρωπο καὶ τότε μόνον νὰ θυμῶν, ὅταν τὸν βλέπῃ νὰ γίνεται αἰτία κ' ἐθνικοῦ κακοῦ, ὅπως πρὶν λίγα χρόνια στὴ Σμύρνη ἔγιν'

αἰτία νὰ κλείσῃ τὸ σπίτι τοῦ ἀδελφοῦ «Εὐσέβεια» μὲ μιά ἐπίσκεψή του ἐκείνῃ καὶ στὸ σπίτι αὐτὸ ἐγίνονταν κηρύγματα, ἦταν καὶ μιά βιβλιοθήκη μέσα, ὅπου μαζεῦονταν ὁ κόσμος καὶ διάβαζε.

Εἶνε νὰ τὸν λυπᾷται κανεὶς βλέποντας πῶς Θεὸς του μοναχὸς στὴ ζωὴ του ἦταν ἡ λαγναία κ' ἡ ψευτοδόξα, μὰ πάλι πῶς νὰ τὸν λυπᾷται ὅταν συλλογίζεται πῶς, γιὰ νὰ κοῦσῃ αὐτὸς «τῆς Ἰταλίας τὰς θαλασσινὰς σειρήνας» (βλέπε τὸ ποίημά του «Ἐβδόμη ἐντολή») καὶ γιὰ νὰ «σκώψῃ τῆς Γαλατίας τὰς εὐτραπέλους Φρόνας» καὶ γιὰ νὰ γνωρίσῃ αὐτὰς ἐπαγωγὸς τοῦ πόλου νηρηίδας τῶν ὁποίων ἐθώπευσε τὰς χρυσαυγεῖς πλεξίδας καὶ τὰ λαρδούντα σώματα, τὰ ἔξωδα τὰ πλήρωσε ἡ δύστυχῃ Ἑλλάδα, ποὺ ἂν αὐτὸς ἦταν ὁ σκοπὸς τῆς ἀνάστασής της, κάλλια μὰ τὴν ἀλήθεια ἢ Λευτεριά νὰ μὴν ἔβγαине καθόλου, μὲν νὰ καθύονταν βαθεῖα θαμμένη μέσ' στὰ κόκκαλα τῶν Ἑλλήνων τὰ ἑρᾶ.

Ἀ, κύρ Κλέων ! Δὲ θυμᾶμαι ποῖος σ' ὀνόμασε ἀδικεκριμένον υἱὸν διακεκριμένου πατρός, μὰ ὅποιος κ' ἂν ἦταν, ἔπρεπε νὰ προσέσῃ πῶς κ' οἱ δυὸ σας, μπαμπᾶς καὶ γιός, διακριθῆκατε στὸ ἐμπόριο τῶν ναυαγίων τῆς πατρίδας. Γιὰ τὸν πατέρα τὸ λείε τοῦτο ὁ Ὀρφάνιδης κ' ὅχι ἐγὼ, κ' ἂς μοῦ ἐπιτραπῇ νάντιγράψω ἐδῶ μιά σελίδα ἀπὸ τὸν «Ἀγιο Μηνᾶ», γιὰ νὰ μὴ μείνῃ κ' ὁ μεγάλος Ραγκαβῆς δίχως μνημόσυνο, ἀφ' ὅπου μάλιστα εἶνε καὶ πεθαμένος :

είδος τοίχος με λογιώ λογιών κλαράκια, ψιλά τα περισσότερα, που κρέμουνταν από πάνω ίσια με κάτω. Κάθισες, ακκούμπης τη ράχη του στον τοίχο. Έπαισε άμισως και φρενής πλατύνει ξαναπλώθηκε χάρου, το κεφάλι του μπερδεμένο μέσα στα κλαράκια. Τάποτιναζε, σηκώθηκε, γέλασε. 'Ο τοίχος δέν είτανε τοίχος' είτανε σάν μπερντίς από κλαράκια και το μέρος από μέσα κούφιο. Νά λοιπόν κ' η σπηλιά μας!

Χώρισε δεξιά κι αριστερά τα κλαράκια, σάν που χωρίζουνε στο χτένισμα οι γυναίκες τα μαλλιά τους, ή σάν που ανοίγει κανείς μίαν κουρτίνα στη μέση και βάζει να κρέμονται οι δυο άκρες από κάθε μεριά. Έτσι κι ο Γιάννης έκαμε δυο κόμπους με τα κλαράκια τα ίδια, έβαλε στη μέση του καθενός ένα ξύλο και τους έμπηξε στο χώμα δεξιά κι αριστερά.

Είχε η σπηλιά κάμποσο βάθος. Μά που να ξαπλώθης; Τόπος δέν είτανε, γιατί ένα σωρό χαμόρριζες και χαμοδεντρούκια σκέπαζαν το έδαφος, μόλις που πήγαινες λιγάκι πιο μέσα. Κρίμας! 'Αν είταν αλλιώς, θα γινότανε λαμπρή κρεβατοκάμερη. Τό ταβάνι σωστή καμάρα, καμωμένη από ρίζες σφιχτοδεμένες σάν πλεμάτι γερό, που έμποδίζει το χώμα να πέσει από ταπάνω. Θάτανε κανένα δέντρο της κορφούλας, που δύναμη δέν είχε να πάν οι ρίζες του παρακάτω.

Έπαισε ο Γιάννης ένα χαμόδεντρο, τράβηξε. Του χάκου! Δέν μπορούσε να το ξεριζώσει. Πεισμάτωσε, έκοψε το μεγαλύτερο κλαράκι, και μισά με το χέρι, μισά με το κλαρί το κομμένο, έσκαψε γύρω γύρω. Δοκίμασε κι άλλη μιά. Το χαμόδεντρο άρχισε να σκλεβή. Χάρηκε ο Γιάννης. Έβλεπε τότες τα δυνατά του. Μιάν από δω, μιάν από καί, έτριξε η ρίζα, έρχουνταν το δεντρούλακι.

Μά την άλλημερα, είτανε πολύ νόστιμο με τα πλατιά του χαμηλά φύλλα και με τη ρίζα του τη σκιστή, που βραδεία δέν είτανε, μά που είδε κ' έπαθε ο Γιάννης ώπου να τη βγάλει, γιατί με τις δυο μεριές της, ή καθεμιά λοξοκυρτωμένη, δέν μπηγουνταν ίσια μέσα στο χώμα. Κοίταξε τις δυο άκρες άφτες ο Γιάννης κ' είπε πως μπορούτε τώρα η ρίζα να του χρησιμέψη, μυτερή καθώς είτανε μάλιστα. Έκοψε τα φύλλα, τάποθεσε παράμερα όζω από τη σπηλιά, και του απόμεινε στο χέρι ένα είδος φαρδεύει δίκλωνη ρίζα, που την άρπαξε στη μέση από πάνω κι άρχισε να

σκάφτη ολόγυρα, σπύλλε τα δεντρούλακια, γά τα ξεριζώσει πιο έφκολα.

Πιο έφκολο του ήρθε παρά με τα χέρια μονάχα, μά έφρωσε φρενός, γιά να τραβήξει τα παντίξη που είταν εκεί. Κι άφου τα τραβήξε όλα, κι άφου τάρριξε όζω στην κορφούλα, πάλε άπελπίστηκε ο Γιάννης. Σά να πήγε ο τόπος κόπος του βρόντου! Τά είχε κάμει θάλασσα στη σπηλιά. Τρώπες, χαντάκια, βουνά, ό τι θέλεις. 'Ανω κάτω πιά το χώμα. Τόστρωσε πρώτα με το χέρι που να προφτάση; Πήρε μια ρίζα, σκούπισε, πάσκισε, κάτι καλήτερα, μά δέν έβγαίνει προκοπή. Έπαισε τότες ένα δεντρούλακι, το μόνο που δέν του είχε κόψει τα φύλλα, το γύρισε και τόκαμε σκούπα σωστή, και πολύ γερή, σαρώνοντας κι όμαλώνοντας δώθε καίθε. 'Υστερίς έφερε μέσα και τα φύλλα τα πλατιά, τάβλεσε χάρου το ένα κοντά σ'άλλο, στοιβάσε μερικά. Έκαμε το σταθρό του. 'Ορίστε και χαλί. 'Ορίστε και κρεβατοκάμερη. Βγήκε όζω, κατέβασε την κουρτίνα, δηλαδή έκλεισε την πόρτα του σπιτιού του και πήρε την άνάσχη του.

Η δουλειά είχε βασταίξει κάμικοςες ώρες. Είτανε μεσημέρι περασμένο. Πείνασε, πετάχτηκε στην κορφούλα του. Μάννα μου! Τά κίτρα του να φάη, να δροιστεί και να χορτάση! 'Αλλο δέν έβλεπε με το νου του. Σάν έφαγε ήσυχα, καθησμένος σταθροπόδι, στον ίσκιο του δέντρου, δίψασε γιά νερό. Κατέβηκε μάνι μάνι, έπαισε χάρου κατάντηλα στην άμμουδιά και ρούφηξε το νερό που έτρεχε από τη ρεματιά στον άμμο, σά νατανε κούπα το άβλάκι ξεπίτηδες καμωμένο, στρογγυλό στρογγυλό, γιά να μπη μέσα το στόμα. Σήκωσε τα μάτια κ' είδε κατάντικρύ του και τα πράγματα που του είχαν άφήσει στο μισομό τους οι συντρόφοι.

—«Καλέ έλθθεις! Νάχω φτυάρι και να πολεμή με δεντρούριζες! Έδώ δέν κάνει κανείς ό τι θέλει κάνει τα καθέκαστα, όπως τα θέλει ο τόπος. 'Αμέ, το φαγάκι; Κρίμας να μην το θυμηθώ, να ταμπύσω τίποτις κι από τα δικά τους. Το βράδυ πιά, δέν έχει! Έδώ κάθουμαι και τρώω.»

Τό βράδυ, βεβαιά! Μά τι να καταπινασθή ως το βράδυ; Λίγο περίπατο, να χωνέψη κιόλας, δε θάταν άχαμνό να κάμει. Γήραξε προς το μέρος το βορειανό, που το είχε δει κάπως από μακριά την πρώτη μέρα, σάν έτρεξε άπάνω στις κορφούλες από τον κάμπο πέρα

να πεταίξη αν είταν έρημος και άφτες. Θάησε να δει εκείνο το μέρος κι από πιο κοντά, ως την άκρη. 'Όταν ξεκίνησε να πάη, τάκρογάκι φαίνονταν όλο από την άμμουδιά που στεκότανε ο Γιάννης ίσα με κάτω κ' είσαι δέν άναγκάστηκε να πατή άπάνω στα βράχια και στις πέτρες, γιατί, σάν είναι: γιομοθαλασσιά, άνεβαίνει το νερό, σκεπάζει τον άμμο κι άφινει ξερούς μόνο τους βράχους. Τώρα όμως είτανε ξεροθαλασσιά, και φέβγα φέβγα πρότρεξε η θάλασσα να κατέβη ως όπου πιο μακριά συνήθιζε να κατεβαίνει, ενώ το πρωί, σάν έκαμε ο Γιάννης λουτρό, είτανε γιομάτη και γιά τουτό δέν έβλεπε ο φίλος τις ρίζες στο γιάλο.

'Απ' όσα είχε δει στη Σάντα Κλάρα, λιγώτερα άπ' όλα, του άρεσε το μέρος που βράδιζε άφτη την ώρα. Βράχοι με την άράδρα, μά όχι και πολύ μεγάλοι από πάνω από τους βράχους πάλε κορφούλες με κάμποσα δέντρα, χωρίς όμως να είναι τόσα όσα και στη κορφούλα του, που είτανε δα και πήχτρα. Έπαισα, ένα δύο μίλλια δρόμο κ' έστριβαν οι κορφούλες. 'Ανέθηκε ο Γιάννης σε μιάν άπ' άφτες, κι αριστερά του, δηλαδή κατάν το βορειοδυτικό μέρος του Νησιού, είδε βουνό που δέν το γνώριζε και που του θυμήσε άμισως τάλλο το βουνό, το νοτιο-άνατολικό στον κάμπο κοντά, μόνο που τουτό δέν είταν άψηλό σάν και κείνο, παρά χαμηλότερο, μά φαρδουλό και χοντρούτσικο και του σκέπαζε όλότελα τη θάλασσα. Ξερό από την κορφή στο πάτο. Δέ χασομέρησε ο Γιάννης να τραβήξει ως εκεί κάτω και κοίταξε από την άλλη μεριά της κορφούλας είδε τον ίδιο βόθρο που είχε δει και την πρώτη μέρα, όντας πετάχτηκε στις κορφούλες έρχόμενος από τη μεγάλη την άμμουδιά. Τώρα τις έβλεπε άντίκρυ του, έβλεπε και κείνες που στεκότανε ο ίδιος, να γυρίζουνε σάν τις άντικρινές, λοξά, προς τάκρογάκι κάτω, που φαίνότανε με τον άμμο του και με κάτι βράχους, άνάμεσα στις δυο βουνοσειρές.

Τά γνώριζε άφτά. Θάλασσα κι όλο θάλασσα, θάλασσα παντούθε, όπου κι αν τηράξη το μάτι. Κατέβηκε, γύρισε πίσω στη δική του την άμμουδιά. Η ώρα τέσσερις άπάνω κάτω. Κάθισε να φάη, δέν πεινούσε. Κοίταξε τότες τη θάλασσα κι άρχισε να όνειροπλέκη. 'Αξαφνα του φάνηκε μάλιστα σά ναβλεπ όλόμπροστά του το καράδι, όταν άραξε και τον άφησαν οι συντρόφοι στη Σάντα Κλάρα.

—«Γιά να δούμε στο τέλος και τι μου βάλανε μέσα στις κάσες.»

Σκάλιζε, πήρε τα πράγματα ένα ένα, πάτησε τις φωνές.

—«Μπρέ τον μπερμπάντη, το διαολάθρωπο! Τ' είναι τούτα;»

Στόν πάτο της μιάς κάσας είχε βρεί όχι μιά, μά δυο μποτίλιες ρούμι!

Έπαισε άμισως τις κουβέντες με τον καπετάνιο, και πως τόκαμε πίτηδες, και πως ήθελε να τον κοροδέψη, και πως ο Γιάννης σε τέτοια δέν έρχεται, και πως από μακριά που άρμένιζε θα κάθονταν και θα τον περιγελούσε, σά να τουλαγε τάχατις, γιατί θάρρεψε ο Γιάννης πως άκουσε και τη φωνή του καπετάνιου.

—«Τώρα τις έχεις, τις μποτίλιες. Γιά πιά τις κιόλας, να δούμε.»

Μιά και του πειράχτηκε το φιλότιμό του, δε βάσταξε ο Γιάννης.

—«Στάσου! Στάσου! 'Αμ' τι θαρρείς; Πώς μου λείπει το κουράγιο; Πώς δέν τολμώ; Νά σου μάθω έένα, όχι να μου μάθης έσύ. 'Ορίστε, και πείσμα σου!»

'Αρπαξε τη μιά μποτίλια, την ξεστούμπωσε με τη σουγιά, με το πιρούνι, με τα νύχια, όπως μπόρεσε, γλήγορα γλήγορα, κι άρχισε να ρούφα.

Νά πουμε την αλήθεια, δέν είτανε και παράξενο

«Μάλιστα, κ. Ραγκαβή, λέει ο 'Ορφανίδης στον 'Αλ. Ρ., άξιοπαράτητος τή όντι είναι η αθάνασία του στρατιωτικά σπουδάζαντος και τον πολιτικόν και άρχαιολόγον και φιολόγον και θαυματοποιόν έπαγγελλομένου! Και είναι έτι μάλλον άξιοπαράτητος, όταν ούτως εκφράζεται δια να όβρση έπιστήμονα ειδικόν, γνωστον εις τον έπιστημονικόν κόσμον ούχί έξ άντιγραφών και βιβλιοκαπηλείας, άλλ' έξ άνακαλύψεων αίτινας τιμώσι και την 'Ελλάδα και το Πανεπιστήμιόν της... Μάθε ότι έγώ εισήλθον εν τή Πανεπιστημική δια της μεγάλης θύρας ως οι πλείστοι των εντίμων συναδέλφων μου και ούχί δια της θυρίδος ως σύ και τινες φίλοι σου, οφεινες προς θδριν της 'Ελληνικής κοινωνίας, τολμάτε να φαντάζεσθε ότι κρατείτε το μονοπάλιον των γραμμάτων και ανακηρύττεσθε μεταξύ σας πάνσοφοι και επαινέσθε άμοιθαίως, δια ναποκητέτε παρ' άξίαν εν έφήμερον όνομα, όπως βοηθεία τούτου πήδησθε εις έλλην κοινωνικήν βαθμίδα, τα ναυάγια της Πατρίδος έμπορευόμενοι και τα θεμέλια του θρόνου υποσείοντες. Έπικατάρατος έστω η μετριοφροσύνη των λογίων μας, ήτις δια της άνοχής της σάς έκαμε θραυτιόρους! Έπικατάρατος ο 'Ελλην όστις εν τή μέλλοντι άπολείπει εις σάς έλλην από την κίβδηλόν σας άξίαν! Ταύτα λαλει προς σέ καρδία 'Ελληνική! ταύτα θέλει λαλήσει έτι βροντωδέστερον προς τους όμοιους σας μετά χρόνους η όπδ έλευθέρας θεσμοθεσίας έξευγενισμένη και αναπτυσσομένη φιλόμους νεολαία η μετά την εν ούρανοίς λατρεύουσα έτέραν τινά τριάδα επί της γής άγνωστον εις δοξομανείς και λάτρας του συμφέροντος, Πατριδα, θρόνον και αληθή έπιστήμην! Περιμείνατε όλίγον άκόμη και θέλει

αυτη διδάξει εις τα τέκνα σας, εάν σās όμοιάτωσιν εις τούτον και έγωίςμόν, όποιοι ήσαν οι πατέρες των!»

Σάν προφητικά δέ σās φαίνονται αύτα τα τελευταία λόγια, άφου προβλέπουνε πως κι ο γιός Ραγκαβής θα είναι όμοιος με τον πατέρα του εις τούτον και έγωίςμόν; Διαβάστε τα καλά κι' αύτα κι' όσα άλλα είπαμε, πιάστε και ψυχολογήστε τα έρεσουλα κρδ κρδ του κύρ Κλέωνα και πητε μου ύστερα ποιδ είναι το συμπέρασμα σας. Το δικό μου είν' ένα που καταπάνω στην εύκολόευστή του δόξα.

Πρέπει να μάθη η 'Εροστρατική του έξοχότης, που τόσο εύμορφα ξετενάχτηκε τώρα τελευταία με το αΝουμάνο από τον κ. Σπύρο 'Αναστασιάδη κ' έδειξε τι μούτερα έκρυβε κάτω άπ' τη λεοντή της υπερκαθαρεύουσας, πρέπει να μάθη ότι η θυσία γιά το γενικό καλό και η αὐταπάρνηση του καθενός γιά το έθνος του κι' ο άγώνας γιά την αλήθεια είν' εκείνα που γεννούν τη δόξα την αληθινή κ' εκείνα που μάς χρειάζονται γιά να ξαναγεννηθώ η 'Ελλάδα, κι' όχι οι λέξεις που ξεθάφτει άπ' το λεξικό, ούτ' οι άνταγούλες του Παραδάτη, ούτε το παλζιμο με τις Φρόνες της Γαλατίας. 'Αγαλά αὐτές θέλησε του 'Ηρόστρατου την δόξα, θέλησε δηλ. να ξαναθάψη την 'Ελλάδα πριν άκόμη καλά καλά βγώ άπ' τον τάφο της, και τη δόξ' αὐτή λίγα πολύ την άπόχτησε. 'Ας την άχάρεται, μονάχα να μην την κρύβει, γιά να βλέπουν όσοι θένε να μνημονέψουν τον περίφημο πυρπολητή ποιδς είν' ο 'Ηρόστρατος!

Ι. Γ. ΣΤΑΜΝΟΠΟΥΛΟΣ

νά πίνη, αφού βρισκότανε και μόνος. 'Ο μεθυστακας τί γυρίσει; Μοναξιά. Είτε πάει και μεθ' ολομόναχος, νά κερή τὸ κρασάκι του, είτε μὲ φίλους στὸ καπηλειό, μὰ καὶ τότες ἀπομνήσκει ολομόναχος, αφού σὲ λίγη ὥρα μῆτε φίλους ξέρει μῆτε καπηλειό βλέπει πιά, παρὰ σφαλνᾷ τὰ μάτια του καὶ ὁ κόσμος ὅλος γίνεται ἄφαντος μπροστά του.

Ἔτσι, λέει, ἀποξεχνᾷ τίς πίκρες καὶ τὰ βάσανα. 'Ο καημένος ὁ Γιάννης εἶχε δουλέψει κιόλας γερὰ ἀπὸ τὸ πρῶτ' αὐτὸ σκάψιμο καὶ στὸ καράβι τόσο δὲν ἰδρωσε ὅσο τώρα γιὰ νὰ φταιάξῃ μιά κρεββατοκάρμη στὴ Σάντα Κλάρα. Λοιπὸν τώρα ξεκουράζονταν ὁ ἄνθρωπος.

Ὡς τόσο ρουφούσε τὸ ρούμι—Θεῖο πρᾶμα!—καὶ τὰ θυμότανε ὅλα, ἕνα ἕνα, ὅπως τ'ἔπαθε καὶ στὸ καράβι, σὰν κατέβηκε κάτω στὸ κελλάρι, πῆρε μιά μποτίλια, τὴν ἀδειασε, πῆγε στὸ τιμόνι, ζαλιστήκε, ἀποκοιμήθηκε, φώναζε τότες ὁ καπετάνιος δυνατὰ—ὁ διαολέθρωπος—ἤρθανε δυὸ νομάτοι καὶ μὰ τὸν κλειδῶσανε τὸ Γιάννη μὰς στὴ φυλακή. Ἀπαράλλαχτα καθὼς καὶ στὸ καράβι, ἅμα τέλειωσε τὴν πρώτη μποτίλια, ἔπαιε χάμου στουππί, στὴν ἀμμουδιά.

Ὅνειρο εἶτανε, εἴτανε ἀλήθεια; Ἐκεῖ ποὺ ρουχάλιζε, ἀξάφνα τὸν περίχυσε πάγος. Θάρρεψε καὶ πάλι πῶς εἴτανε στὸ καράβι μέσα ἢ πῶς τὸν κυλοῦσαν κάπου τὰ κύματα, ὅζω. Καὶ δὲ γελάστηκε διόλου ὁ Γιάννης ποὺ τὸ θάρρεψε. Ἐπλεξε τόντις μέσα στὰ νερά ποὺ ἀνεβαίνανε καὶ τὸν ξεσηκώνανε ἀπὸ τὸν ἄμμο ποὺ κοίτονταν. Εἴτανε γιομοθαλασσικά. Πρόφταξε τὸ ρέμα, ἐνῶ κοιμότανε μεθυσμένος. Τρόμαξε σύσσωμος. Μπᾶς καὶ τὸν παρκαίρουνε τὰ κύματα στὰ νοιχτὰ καὶ γλυτωμὸ δὲν ἔχει! Γιὰ τὸ νομὸς τοῦ Θεοῦ! Νὰ πατήσῃ! Νὰ πατήσῃ! Πάτησε. Δὲν εἴτανε καὶ πολὺ προχωρημένα τὰ νερά. Τὸ κεφάλι του ὅμω μολιῖ. Μόνο ἡ ἀνάγκη, μόνο ἡ ἰδέα πῶς ἔπρεπε κα καλὰ νὰ σωθῇ μοναχὸς του, μπόρεσε καὶ τοῦ ἔδωσ τὴ χρειαζόμενη δύναμη, νὰ πάῃ ὡς ἀπάνω, νὰ πορπατήσῃ, νὰ τρέξῃ, νὰ στεγνώσῃ μὲ τὸν ἥλιο. Τύχη του μάλιστα ποὺ ἔφτασε ἀκόμα καὶ δὲν πλάκωσε ἡ νύχτα, σὰν τὸν ἀποκοικούσαν τὰ κύματα.

—'Εδῶ, λέει, μεθας, μὰ βοήθεια δὲν ἔχει!»

Τὸ βράδυ μὲ τὸ λιθεαίλεμα, χωρὶς νὰ κρυώνη καθαφτό, αφού εἴτανε πάντα ζέστη μεγάλη, τοῦ φάνηκε πῶς καλὴτερα θὰ ἡσυχάσῃ στὴν καλύβα ποὺ εἶχε φταιάξει καὶ συγυρίσει μέσα στὴν κορφοῦλα. Πῆρε μάλιστα καὶ κάμποσα φύλλα, νὰ τὰ κάμῃ πάπλωμα.

—Καλὴ ἀλήθεια! Τὴ νόημα ἔχει νὰ μεθας, σὰν εἶσαι μόνος;»

Ὁ Γιάννης τὸ εἶπε ἀπὸ μὲ τὸ νοῦ του καὶ στρώθηκε πὶδ ἡσυχος νὰ τὸν πάρῃ ὁ ὕπνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Σ'.

Ἡ Λαμπρό.

'Απ' ὅλα τὰ νησιά τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ ἡ τῆς Ἀουστραλίας, λένε πῶς ὁμορφώτερα δὲν ὑπάρχουνε ἀπὸ τὴ Μασατιέρα, τὴ Μασαρούερα καὶ τὴ Σάντα Κλάρα, δηλαδὴ ἀπὸ τὰ Νησιά τοῦ Χουάν Φερνάντεζ, γιὰ τὴ τέτοιο ὄνομα ἔχουνε καὶ τὰ τρία μαζί. Ἐνὰς μάλιστα εἶπε πῶς ἂν ὁ Ἀδάμ ζοῦσε σήμερις καὶ ἤθελε πούθενά στὴν οἰκουμένη νὰ διαλέξῃ κανέναν τόπο, ποὺ νὰ εἶναι σ' ἕνα καὶ μόνον μέρος μαζωμένες ὅσες ὁμορφιές, ὅσες ὠραϊότητες βλέπουμε στὸν κόσμο σκορπισμένες δῶθε καὶθε, θάρρότανε ὁ Ἀδάμ σὲ τοῦτα τὰ νησάκια, ἔδῳ θάκανε, ἔδῳ θάβρισκε τὸν Παράδεισο καὶ ποτὶ του δὲ θάκουε τὸ φεῖδι, δὲ θάκουε τὸν πειρασμό, μὲ τοὺς τό-

σους καὶ τοσους πλοῦτους ποὺ ἡ γενναϊότητα δημιουργοῦν γιὰ ἔχει περιχυμένους ἀπάνω καὶ γύρω γύρω στὰ Νησιά τὰ χαριτωμένα, ἀρχίζοντας ἀπὸ τῆς θαλάσσης τὸ χρώμα, ποὺ ὁ τι καιρὸ καὶ ἂν κάνει, ὅς εἶναι καὶ φουρτούνα, πάντα γαλαζὶ τὴ βλέπεις σὰν τὸν οὐρανὸ, καὶ τελειώνοντας στὰ σκοτεινότερα πράσινα βουμάνια, τὰ δέντρα ποὺ λογιῶ λογιῶνε τὰ φορτώνουνε καρποί, τὰ νόστιμα γλυκὰ νερά καὶ οἱ βρουσουλές ποὺ σοῦ δίνουνε δύναμη καὶ ὑγεία, τάγερὶ ἐκεῖνο τὸ καθαρίο καὶ τὸ μυρωδάτο ποὺ σὲ χαδεύει, καὶ ὅλα τοὺς ἀφτὰ σὰν τυλιγμένα, σὰν ἀπονάρκωμένα σὲ μιάν ἡσυχάδα μαγεφτική, σὲ μιά παντοτεινὴ σιγασιά.

Τέτοια λόγια καὶ ἄλλα πολλὰ, τᾶλεγαν ὅμως ἀφοῦ ἔχει μόνον γνωρίστηκε, μὰ κατοικήθηκε κιόλας τὸ Νησί, δηλαδὴ χρόνια καὶ χρόνια ὕστερις ἀπὸ τὸ Γιάννη τὸν Πετρογιάννη μὰς τὸν κακόμερο. Ἀφτὸς βέβαια πῶς ἔβλεπε τοὺς θησαυροὺς καὶ τίς χάρες τῆς Σάντα Κλάρας, βέβαια πῶς τοῦ γιόμιζαν τὰ μάτια οἱ χίλιες ὁμορφιές τῆς, μὰ ἴσα ἴσα τίς πρώτες μέρες, κατόπι ἀπὸ τὸ μεθῆσι ἐκεῖνο, ποὺ κόντεψε νὰ πελαγώσῃ μιά γιὰ πάντα, ἔπαθε ὁ Γιάννης κατὶ πολὺ περίεργο. Εἶπαμε πῶς τῶπαθε τίς πρώτες μέρες, καὶ ἔπρεπε νὰ ποῦμε τίς πρώτες νύχτες, τουλάχιστο ἀπὸ τὴν ἑβδομὴ ὄγδοη καὶ πέρα ποὺ περνοῦσε στὸ Νησί. Τὸ μεθῆσι ἔφταιγε; τῶπαγε ἡ μοναξιά; εἴτανε καμιάν ἄλλη αἰτία στὴ μέση; δὲν τὸ ξέρω. Ἀρχισε ὅμως σὲ λίγο νὰ βλέπῃ ὄνειρα, καὶ ὅλα τοὺς εἴτανε πὶδ τρομαχτικὰ τὰ ἕνα ἀπὸ τᾶλλα. Κάποτες στὸν ὕπνο του θάρροσε πῶς ἡ Σάντα Κλάρα στένεβε στένεβε, ὥσπου νάπομείνῃ μιά κορφοῦλα μονάχα στὴν ἄκρη τῆς, ποὺ γλήγορα βούλιαζε καὶ ἀφτὴ μέσα στὴ θαλάσση. Ἐβράζαν τὰ νερά γύρω γύρω καὶ ἀνεβαίνε ὁ Γιάννης ἀπάνω σ' ἕνα δέντρο, νὰ γλυτώσῃ, μὰ μὴν μπορώντας νὰ βρασταχτῇ ἀπὸ τὸ φόβο του, κατρακυλοῦσε, προτὺ πᾶν κάτω καὶ τὸ δέντρο. Κάποτε πάλι τοῦ φαίνονταν πᾶς Νησί δὲν εἶχε, παρὰ μόνον στὴ μέση τῆς θαλάσσης ἕνα κατάψηλο καὶ φιλούτσικο δέντρο δίχως κλαρὶ κανένα, μιά φοινικιά φουντωτὴ στὴν κορφή τῆς, ποὺ μεγάλωνε μεγάλωνε πολεμοῦσε ὁ Γιάννης νὰ φτάσῃ ὡς τὴν κορφή, μὰ εἴταν πολὺ ἐφκολοῦγιστος ὁ κορμὸς καὶ μούδιαζαν τὰ χέρια του. Ἐλεγε καθε στιγμὴ πῶς θὰ σπᾶσῃ. Ἐκανε κουράγιο, ἀνεβαίνε ὡς ἀπάνω, καθότανε στὸ ὑστερνὸ ὑστερνὸ κλαρὶ, ἀνάμεσα σὲ φύλλα πλατιά. τότες ὅμως ἀρχίζει ἡ φοινικιά νὰ κουνιέται δῶθε καὶθε καὶ νόμιζε ὁ δύστυχος πῶς θὰ πέσῃ ἀξάφνα ἀπὸ τὸ ὕψος ἐκεῖνο τὸ θεόρατο.

Ἄλλες φορές, ἀπὸ τὸ πελαγο, μιλία καὶ μιλία μακριά, ἔρχονταν ἕνα κύμα πελώριο, ἕνα μονάχα, ζύγωνε ἡσυχὰ ἡσυχὰ στὴν Σάντα Κλάρα, τὴν ἀποτύλιζε ὅληνα, τὴν ἀποσκέπαζε, τὴν ἔπαιε μαζί του, ἔπειτα ἔπεφτε τὸ κύμα καὶ δὲν ἔβλεπες πιά τὴ Σάντα Κλάρα. Ἡ ἄλλαζε τὸνεῖρο, νόμιζε κάποτες ὁ Γιάννης πῶς πηγαίνει νὰ πλαγιάσῃ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, στὸν κάμπο πέρα μὲ τὰ πηχτὰ πηχτὰ του δέντρα, καὶ ὅσο κοιμότανε, τριγύρω του, πλάγι του, δίπλα δίπλα, στὸ κεφάλι του, στὰ πόδια του, στὰ χέρια του, ξεφυτρώνανε σωρὸ σωρὸ δέντρα, δεντρολάκια, ῥιζές, κλαριά, φύλλα, κλωστής ποὺ τὸν περιτριγύριζαν, τὸν ἀποκοικούσαν, τὸν ἀπονάρκωναν καὶ ἀγάγια ἀγάγια κουβάριαζε, ξεψυχοῦσε καὶ ἔμοιαζε σὰ χόρτο, σὰ φυτὸ, σμιγμένο, κρυμμένο, χαμένο μαζί μὲ τᾶλλα.

Κάθε νύχτα ἡ φαντασία του ἤξερε καὶ τοῦ ἔδειχνε τίποτις καινούριες καὶ τρομερὰ, ποὺ πάντα κιντύνεβε γιὰ τὴ ζωὴ του. Μὰ δὲν πιστέω νὰ τᾶφαινε ἀφτὰ μῆτε τὸ μεθῆσι μῆτε ἡ γιομοθαλασσικὰ ποὺ κόντεψε τότες νὰ τὸν πνίξῃ, ὅταν κοιμότανε στὴν ἀμμουδιά μεθυσμένος. Τᾶφταιγε ὅλα ὁ τόπος, τᾶφταιγε ἡ φύση. Στὶς πολιτείες ποὺ ζοῦμε, ἡ δουλειά μας εἶναι νὰ πολεμοῦμε τὴ φύση ἀκατάπαπτα. Δὲν τὴν ἀφίνουμε νὰ πατήσῃ ἐκεῖ ποὺ πατοῦμε. χτίζουμε σπίτια, κάνουμε

δρόμους, ἀνοίγουμε στρατές, θρέφουμε ζῶα, εἰμαστε κα ἀναμεταξύ μας, καὶ ἅμα εἰμαστε μαζί, θέλει δὲ θέλει, πρέπει κάπου ἡ φύση νὰ σταθῇ δὲν μπορεῖ νὰ πάῃ παρὲκει ἀπὸ ἕνα σημεῖο, παρὲκει ἀπὸ κεῖ ποὺ βρίσκονται οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ πολιτείες. Στὴ μοναξιά δὲν εἶναι τὸ ἴδιο ἡ φύση παντοῦ ξαπλώνεται, παντοῦ περριχίεται, ἀφοῦ εἶναι λείτερη καὶ μόνη. Ἐνὰς ἄνθρωπος, ἕνα τιποτένιο ἄτομο, σταλιά δὲ λογαριάζει μπρὸς στὴ δημιουργία τὴν ἀπέραντη, ποὺ τὴ βλέπει ἀλάκαιρη καὶ ποὺ κανένα πρᾶμα, μῆτε σπίτι μῆτε καλύβα δὲν τοῦ τὴ σκεπάζει. Τὸ νοιώθει ὁ ἴδιος, καταλαβαίνει τὴ μικροσύνη του καὶ ἀρχίζει νὰ φοβάται.

Ἔτσι τῶπαθε ὁ Γιάννης μὲ τὰ ὄνειρά του. Γιὰ τοῦτο μιά τοῦ φαίνονταν πῶς στένεβε τὸ Νησί, μιά πῶς κουβάριαζε ὁ ἴδιος. Εἶναι στὴ μοναξιά ἡ πλάση τόσο μεγάλη ποὺ καταντᾷ πληχτική καὶ πάντα θάρρει πῶς ἔρχονται ὅλα καταπάνω σου, νὰ σοῦ πάρουν τὴν ἀνάσα καὶ νὰ σὲ πνίξουν. Δίχως νὰ τὸ θέλῃ, δίχως νὰ τὸ ὑποψιάστῃ κανε τίς τρεῖς πρώτες μέρες, τοῦ κατέβηκε ἀξάφνα τοῦ κακόμερου τοῦ Γιάννη μιά ἰδέα πολὺ παράξενη, ποὺ δὲν μπόρεε διόλου νὰ βρῇ τὸ λόγο καὶ ποὺ θὰ τοῦ τὴν ἔδωκε ἴσα ἴσα ἡ στενοχώρια ἐκεῖνη τῆς ψυχῆς, σὰν εἶναι κανένας μόνος ὅπως εἴτανε. Στοχάστηκε πῶς δὲν ἔπρεπε πιά διόλου νὰ φάσῃ τὴν κορφοῦλα του, γιὰ νὰ πάῃ εἴτε πέρα στὸν κάμπο εἴτε στὶς ἄλλες κορφοῦλες, ποὺ εἴτανε δᾶ καὶ παραπλησιές. Δὲν τὸ κουνούσε οὔτε γιὰ νὰ κατεβῇ στὴν ἀμμουδιά. Ποιὸς ξέρει γιὰτί; Θυμοῦνταν ἄραγε τὴν μποτίλια ρούμι καὶ τὸ μεθῆσι; θυμοῦνταν τὴν σπηλιά ἐκεῖ κάτω σὰ δὲν μποροῦσε νὰ βγῇ; θυμοῦνταν τίς σουρεκιές ποὺ ἔφαιε στὸν κάμπο, γιὰ νὰ σκοτώσῃ ἀγρίους καὶ σκότωσε πέτρες; θυμοῦνταν ὅλους τοὺς ἀλγίθινους καὶ ψέφτικους κιντύνους ποὺ εἶδε στὸ Νησί; Δὲν πιστέω. Τὸ πρῶτο πρῶτο μέρος ποὺ γνώρισε, ποὺ πάτησε, ποὺ ἔβλεπε ἀκόμη τὸ καράβι, ποὺ μιλούσε, ὅς εἶναι καὶ ἀπὸ μακριά, μὲ τοὺς συντρόφους, τὸ πρῶτο μέρος ποὺ πῆγε, σὰ δὲν εἴταν οἱ ἄλλοι ἀκόμα φεβγάται, εἴταν ἡ κορφοῦλα. Γιὰ τοῦτο θάρροσε πῶς στὴν κορφοῦλα του εἶχε λιγώτερη μοναξιά καὶ πῶς ἄλλου μποροῦσε νὰ πᾶθῃ ὁ τι γίνεται νὰ φανταστῇ. Τὸν ἔπαιε τρόμος σωστός; καθόνταν ἄρες χάμου, ἀκούμπισμένος στὸν κορμὸ τοῦ πρώτου δέντρου ποὺ τὸν ἔθρεψε, ζαρωμένος, κουβαριασμένος, ἀκίνητος. Ἐλεγε καὶ κρυδόνανε ἀπὸ ποιόνα καὶ ἀπὸ τί, ἀφοῦ εἴταν ὁλομόναχος; Μὰ δὲν εἶναι νὰ πῇ κανεὶς μῆτε πῶς κρυδόνανε στᾶλήθεια, ἐπειδὴ τώρα δὲν τολμοῦσε πιά νὰ κατεβῇ, νὰ περάσῃ τὴ νύχτα, οὔτε στὴν περιφημὴ τὴν κρεββατοκάρμη ποὺ εἶχε φτιασμένη, συγυρισμένη, μὲ τόσο κόπο. Κ' ἡ καλύβα του ἀφτὴ τοῦ φαίνονταν σὰν ἕνα πρᾶμα. Προτιμοῦσε τὰ πὶδ γνωστά, τὴν κορφοῦλα του, τὰ δέντρα του, τὸ χῶμα του, καὶ ὡς τόσο κρυδόνανε ποὺ κρυδόνανε. Καὶ νὰ τὸ ξετάσῃς, νόημα δὲν εἶχε νὰ κρύβγεται, ἀφοῦ τὸ ρουμάνι τῆς κορφοῦλας, μὲ τὰ χόρτα του τᾶπειρα, μὲ τὴν πηχτὴ δεντροφυτρωσιά του, τὸν ἐκρυβε, δίχως νάχῃ ἀνάγκη νὰ κρύβγεται ὁ ἴδιος. Μὰ τώρα ὡς καὶ στὰ παραμικρὰ ἡ ζωὴ του ἄλλαζε νόημα, καὶ ὁ Γιάννης κρύβονταν ἀπὸ τὴ μοναξιά!

(Ἀκολουθεῖ)

Κ. Α. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

«ΤΟ ΚΡΑΣΙ»

Τὸ βιβλίο τῆς ἡμέρας — φύλλα τυπογραφικὰ 18 — εἰκόνες εὐρωπαϊκῆς 70 — χαρτί ἐκλεχτό. — Πουλιέται δρ. 3,50, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας», Κ. Ἐλευθερουδάκη (Π. Συντάγματος) καὶ Μπέκ.